

Чмирівська дитяча музична школа
Старобільський район Луганської області

Вечоркіна Карина Анатоліївна

ЗАСТОСУВАННЯ МУЗИКОТЕРАПІЇ В РАБОТІ З ДІТЬМИ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З СДВГ.

Актуальність нашої статті обумовлена тим, що в Україні з кожним роком спостерігається істотне збільшення кількості дітей з гіперактивністю і дефіцитом уваги, що навчаються в масових і музичних школах. Згідно офіційної статистики МОЗ України синдром дефіциту уваги і гіперактивності (СДВГ) спостерігається у 7% українських дітей. Знаходячись в одному класі зі своїми однолітками, діти з СДВГ відстають від них за багатьма показниками психомоторного і емоційно-вольового розвитку, мають ряд особових особливостей і вимагають індивідуального підходу в учбовому процесі.

Педагоги як загальноосвітніх, так і музичних шкіл, працюючи з такими категоріями дітей, шукають найбільш ефективні методи педагогічної допомоги. Одним з таких методів є музикотерапія.

Музикотерапія - це метод, що використовує музику як засіб корекції емоційних відхилень, страхів, рухових, мовних і комунікативних розладів, порушень поведінки. Здатність регулювати рухову, емоційну і поведінкову сфери психічного життя складається з конкретних контрольованих умінь, які гіперактивна дитина набуває, навчаючись в музичній школі.

Музикотерапія є як самостійним психокоректувальним напрямом, так і виховним компонентом загального учбового процесу і в масовій, і в музичній школі. У її основі два аспекти дії : **1) психосоматичне** (в процесі якого здійснюється лікувальна дія на функції організму); **2) психотерапевтичне** (в процесі якого за допомогою музики здійснюється корекція відхилень в особовому розвитку, психоемоційного стану).

Музикотерапія застосовується і в індивідуальній, і в груповій формі. Кожна з цих форм може бути представлена в трьох видах музикотерапії : рецептивної, активної, інтеграційної.

Заняття засобами *рецептивної* музикотерапії спрямовані на моделювання позитивного емоційного стану. Пропонована мелодія як би відводить учня від негативних переживань, розкриває йому красу природи і світу. Таке сприйняття музики забезпечує зняття напруги, покращує психоемоційний стан дитини. Відомий благотворний вплив певних музичних творів на інтелектуальну діяльність. Так, визначені механізми позитивного впливу музики на учбову діяльність, підвищення мотивації навчання, зростання задоволеності навчанням, у тому числі, і у дітей з СДВГ.

При *інтеграційній* музикотерапії сприйняття музики супроводжується переглядом відеозаписів різноманітних картин природи. Учені встановили, що приємні емоції, що викликаються музикою, підвищують тонус кори головного мозку, покращують обмін речовин, стимулюють дихання, кровообіг, посилюють

увагу і так далі. Музыка діє вибірково: залежно від характеру твору, від інструменту, на якому вона виконується. Найбільший ефект від музики - це профілактика і лікування нервово-психічних захворювань.

Основою лікування гіпердинамічного синдрому і дефіциту уваги за допомогою *активної музикотерапії* є розвиток інтересу до якої-небудь діяльності, що вимагає зосередженості і усидливості (наприклад, навчання гри на музичному інструменті), вокалотерапія і танцетерапія з метою корекції психоемоційних станів у дітей, що мають невисоку самооцінку, понижений емоційний тонус. У основі танцетерапії лежить зняття через танець м'язової напруги, що з'явилася в результаті стресу. Факт взаємодії емоційних проявів зі зміною м'язово-фізіологічного тону у своїх дослідженнях ще відомий фізіолог В. М. Сеченов. [2, с.58-61]

У музикотерапії виділяються наступні види музичної діяльності : сприйняття або слухання, виконання, творчість, музично-освітня діяльність. Усі вони мають свої різновиди.

Виконання і творчість здійснюється в співі, музично-ритмічних рухах і гри на музичних інструментах. Музично-освітня діяльність включає відомості загального характеру про музику як вид мистецтва, музичні жанри, композиторів, музичні інструменти і так далі.

Музикотерапія знаходиться в тісному зв'язку із загальними освітніми і коректувальними завданнями, які реалізуються за допомогою спеціальних прийомів і методів навчання і виховання :

1.Організація музичного предметно-розвиваючого середовища

Для музичного виховання дітей молодшого шкільного віку з СДВГ потрібне багате музичне середовище, а для розвитку особистості поряд з ними має бути педагог, захоплений музикою, уміючий реалізувати творчий потенціал музичного середовища і управляти розвитком творчості дітей в музичній діяльності.

2. Спів є наймасовішим і доступнішим видом виконання. В процесі навчання співу особливо активно розвиваються пізнавальна активність, емоційна чуйність, музичний слух, вокально-хорові навички; зміцнюється голосовий апарат дитини. Виконання пісні дозволяє не лише виразити свої почуття, але і викликати у інших розуміння і співчуття.

При розучуванні пісні необхідно починати з промовляння тексту з одночасним «простукуванням», «протопиванням», «кляцанням» і іншими звучними жестами ритмічного малюнка тексту, що сприяє відробітку у дитини звукологової структури слова. Усі пісні необхідно «оркеструвати», тобто виконувати їх на різних доступних дітям інструментах. Прийом співу і музичення активізує слухову увагу і сприяє вихованню у дитини почуття ансамблю і включення в єдину колективну діяльність.

Супровід співу рухом активізують усвідомлення дітьми характеру мелодії, якості звуковедення (плавного, чіткого, уривистого), засобів музичної виразності (акцентів, динаміки, зльотів і падінь мелодії, темпу, ритмічного малюнка і так далі). [4.с.400]

3. Музично-ритмічні рухи. Ритміка - один з видів музичної діяльності, в якому зміст музики, її характер передаються в рухах, формується навичка

вільного володіння власним тілом на рівні емоційної експресії і творчого самовираження.

Основою ритміки є музика, а різноманітні імпровізаційні, ритмічні і танцювальні вправи, хореографічні композиції, сюжетно-образні рухи використовуються як засоби глибшого її сприйняття і розуміння.[1,с.208]

4. Музичення - розкриває широкі можливості для розвитку музичності за допомогою гри на музичних інструментах. Навчання гри на музичних інструментах розвиває координацію рухів, слуховий контроль і слухову увагу. Для оптимальної організації будь-яких рухів у тому числі і мовних, потрібне розвинене почуття ритму, тому його виховання є серйозним і відповідальним розділом коректувальної роботи. Для виконання цього завдання використовуються різноманітні шумові інструменти.

Дуже важливу роль відіграють творчі завдання. На уроках шумового оркестру учні можуть не лише розучувати запропоновані вправи, але і створювати нескладні мелодичні поспівки і ритмоформулі. При цьому важливо спиратися на яскравий літературний текст і фортепіанний супровід, що привчає учнів прислухатися до настрою музики, її виразності та звукообразності. Корисно поєднувати індивідуальну роботу з дітьми і роботу по підгрупах, а також з усією групою.

Гра в оркестрі розвиває такі важливі особові якості дітей як колективізм, узгодженість дій, уміння підпорядкувати свої бажання загальній справі, самоконтроль і саморегуляцію. Корисно надавати усім дітям по черзі можливість виконувати різні ролі в оркестрі : диригента, рядового виконавця, соліста. Цей прийом дозволяє навчити одних підкорятися, а інших проявляти самостійність і розкриватися.[3,с.97]

На заняттях кожна дитина стає активним учасником ансамблю, незалежно від рівня його активності-пасивності, здібностей і освіти на даний момент. Гра в ансамблі розвиває дисциплінованість, силу волі, увагу, самоконтроль, почуття ритму, музичний слух.

Окрім емоційної дії, музика завдяки чіткій ритмічності здатна виробляти дисциплінованість. Ритм регулює рухи, що допомагає здолати хаотичність і метушливість.

Таким чином, навчання в музичній школі вже само по собі одночасно розвиватиме і коригуватиме будь-яку дитину, у тому числі, і гіперактивного, а виховний потенціал дітей з СДВГ свідчить про продуктивність включення в учбовий процес музикотерапії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Брызгунов И.П. Непосидюча дитина, або усе про гіперактивних дітей
И.П.Брызгунов,Е.В.,Касатикова.–М.2008.-208с.
  2. Заваденко Н.Н. Діагностика і лікування синдрому дефіциту уваги у дітей
Н.Н. Заваденко, Т. Ю. Успенська, Н.Ю. Суворинова
Журнал невропатології і психіатрії ім. С. С. Корсакова. - 1997. - № 1.- С. 58-61.
  3. Михайлова М. А. Розвиток музичних здібностей дітей. - Ярославль, 1997.
  4. Петрушин В. І. Музична психологія. - М., 2006. - 400 с.
- тел: +(380)50-044-52-32
e-mail: vecherkinakarina@gmail.com